



Forn de calç del Pago I

Subirats

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: En un camí al costat de la N-340 en sentit BCN-Vilafranca, a l'alçada del Pago.

Coordenades:

Latitud: 41.389
Longitud: 1.81684
UTM Est (X): 401081
UTM Nord (Y): 4582617

Classificació

Número de fitxa 08273 - 240
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: La vegetació de l'entorn ha envaït el forn. L'interior de les boques del forn està reomplert de terra.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 041A00028
Autoria de la fitxa Oriol Vilanova
Data de registre de la fitxa: dl., 11/12/2006 - 01:00

Descripció

Forn de calç de base circular excavada en part al terra i en part a la roca mare, i a sobre amb blocs de pedra calcària irregular lligats amb morter de calç i sorra. Està construït en forma d'olla, de manera que la part més ampla de l'edificació és la zona del mig. La seva alçada total és d'uns 7-8 m. Al seu basament hi ha la boca per on s'alimentava el foc, d'arc rebaixat de maó pla que descansa sobre parets de blocs de pedra lligats amb morter; aquesta obertura té una amplada de 2,20 m. i una alçada de 2 m. La boca és oberta en una paret davantera, feta amb blocs de pedra calcària, reforçada amb un contrafort a l'esquerra de la boca.

L'Interior del forn està actualment reomplert de terra i cobert per una vegetació força espessa, que en dificulta l'observació precisa.

A l'àrea del forn es troba la pedrera associada, de la qual s'extreia la roca calcària que es calcificava.

A uns 5 m del forn hi ha una caseta en runes, on s'aixoplugaven els calcinaires.

Història

El procés de fabricació de la calç començava a la pedrera, on els homes esmicolaven la pedra i li donaven forma. Un cop trencada la pedra, la transportaven fins a lloc amb una vagoneta i la descarregaven a l'esplanada que hi havia a la part superior del forn. Aleshores, l'interior del forn s'omplia o bé de feixines o de taulons de fusta, que feien la funció de bastida, a una altura d'un metre aproximadament. Després es feia una volta amb les pedres. Aquesta era una operació complicada, que no la sabia pas fer tothom. La volta es començava a aixecar al cim de la banqueta, que era una mena de banc que hi havia al voltant del forn. Quan estava feta la volta, el forn s'acabava d'omplir de pedres de totes les mides fins a dalt de tot. Després es col·locava el que en deien "curull", que era una volta feta de pedres grosses i de grava petita anomenada "replom", en la part superior del forn, per seguidament tapar tots els forats amb calç amarada, deixant solament una corona en la part inferior del curull sense tapar. Al sector de la porta s'hi feia la "davantera", una paret que tapava la boca del forn. En aquesta davantera s'hi deixava un forat, que era per on s'anava tirant la llenya. Quan s'hi començava a fer foc, operació que solia durar entre vuit i deu dies, tot depenia de les mides del forn, sempre hi havia d'estar un home sense parar mai (dia i nit). Per això, rotativament es rellevaven entre ells en torns de tres hores, i anaven d'aquesta manera alimentant el forn. Per a fer una cuita de calç se solien gastar de mil a dues mil feixes de llenya, les quals es dividien en 4 gavells (feixos més petits) per facilitar l'accés amb la forqueta a dins el forn. Per conèixer quan la pedra era cuita s'havia de vigilar el fum negre, però cap al final de l'operació el fum es tornava totalment groguenc i quasi desapareixia. Llavors es tapava totalment la part superior del curull amb calç fins que el foc s'ofegava, per això era constantment vigilat perquè no es tornés a encendre. Un cop apagat el foc, el forn es tapava durant un parell de dies i, en acabat, s'anava per treure la calç i carregar-la als carros. El procés de treure la calç començava per l'obertura de la portella situada en la part inferior del forn. Seguidament i amb una barrina o un pal anomenat "perxa", es feien baixar les pedres de la part superior. A vegades es col·locava una planxa de ferro en l'interior del forn per facilitar la recollida de calç. També, en l'exterior i en la part superior del forn, es feia un forat per qual es burxava amb un ferro les pedres, per fer-les caure i després arreplegar-les. La cocció havia aconseguit fer la calcinació de les pedres calcàries. El carbonat de calç s'havia descompost en òxid de calç i anhídrid carbònic, que era eliminat en estat gasós per la part alta alta del forn; a l'interior restava l'òxid de calç viva. De mitjana 100 kg de pedra calcària es convertien en uns 46 o 50 kg de calç viva, en forma d'uns terrossos tous i molt porosos. En cada fornada sortien 22 o 23 camions de 6 tones, plens de calç. Finalment s'escurava l'olla, que era el procés de neteja de tota cendra que hi havia a dins el forn. Esteve i Mensa (2002)

Bibliografia

ESTEVE, Joan; MENSA, Kim (2002): "Els forns de calç a Ordal". Revista d'Ordal. N°37.

